

Припрема за час *У земљи сунца, воде и ветра*

Школа: Основна школа „Свети Сава“, Београд

Предмет: Природа и друштво

Разред: 4.   Одељење: IV₄

Реализатори: Катарина Миличић, наставник, и Слађана Галушка, библиотекар

Време реализације: 12. април 2018.

Наставна тема: Рад, енергија, производња и потрошња

Наставна јединица: Обновљиви извори енергије

Тип часа: Утврђивање

Циљ часа: Утврђивање знања о обновљим изворима енергије кроз израду и извођење драмског текста

Образовни задаци:

- Понављање и продубљивање знања о обновљивим изворима енергије,
- Оспособљавање за самостално учење,
- Развијање креативност у литерарном, драмском и ликовном изражавању.

Функционални задаци:

- Оспособљавање ученика да јасно изражавају своја размишљања у вези са значајем коришћења обновљивих извора енергије,
- Оспособљавање ученика да примењују стечена знања у новим задацима,
- Подстицање ученика на литерарно, ликовно и драмско стваралаштво.

Васпитни задаци:

- Развијање свести о важности очувања животне средине коришћењем обновљивих извора енергије,
- Развијање сарадничког односа међу ученицима,
- Развијање вештина комуникације код ученика.

Наставне методе: разговор, писање, читање и рад на тексту, уметничко стварање, учење кроз игру, играње улога

Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у групи

Наставна средства: драмски текст, упутство за писање драмског текста, дечији ликовни радови, рачунар, интернет, музичке композиције

Корелација: српски језик, ликовна култура, музичка култура

Активности наставника и библиотекара: организују, воде разговор, усмеравају, подстичу, објашњавају, слушају, одговарају на питања ученика, бележе одговоре, помажу ученицима у изради задатака и извођењу представе, вреднују активности

Активности ученика: слушају упутства, договарају се у оквиру групе и изражавају своје ставове о обновљим изворима енергије, тј. осмишљавају драмски текст, организују сценски простор, бирају музику, глуме, вреднују активности

Развијање образовних стандарда

1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе

1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса

1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе

1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе

1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса

1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју

1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној /неформалној)

Иновације: Час се организује као последњи час у оквиру тематске наставе којом су повезани садржаји природе и друштва, српског језика и ликовне културе. Након обраде наставне јединице *Обновљиви извори енергије* на часу природе и друштва, договорено је да се сачини драмски текст кроз који би ученици обновили и продубили знање о овој теми. Тако би они били и аутори наставног материјала који би могли да користе и други ђаци. На часу српског језика ученици су добили упутство за израду драмског текста који је припремио библиотекар и осмислили текст по узору на роман „Алиса у земљи чуда“. Девојчица у сну путује у земљу у којој среће обновљиве изворе енергије и са њима разговара и присуствује такмичењу у стиховању. На крају се буди и својим другарима предлаже да од те приче направе текст, тј. кратку представу. Драмски комад има 10 ликова, од тога 7 који живе у необичној земљи: Сунце, Ветар, Вода, Лептир, Пчела, Дрво и Цвет. Радећи у групама, ђаци су писали стихове којима би се ови ликови представили Алиси током такмичења. На часовима ликовне културе припремили су пано, позадину луткарске представе (учионица и земља сунца, воде и ветра), и направили дводимензионалне лутке јунака. Овим повезивањем наставног садржаја остварено је интердисциплинарно учење и учење кроз игру и уметност, кроз које су ученици продубљивали знање из природе и друштва, развијали креативност у литерарном, драмском и ликовном изражавању и вештине јавног наступа.

Мотивација ученика: Ученици су мотивисани на више начина. Роман „Алиса у земљи чуда“ им се допао и за њега су писали приказе и цртали илустрације, па им се допала идеја о писању приче, тј. драмског текста на основу романа. То што ће глумити у представи коју сами припреме је други важан елемент. Промоција активности са часова кроз постављање драмског текста, чији су аутори, и фотографија са часова на сајту школе, као и израда прилога за школски лист, додатно су мотивисали децу за рад.

Извори информација коришћени за припрему и реализацију часа

1. Сања Благоданић, Зорица Ковачевић, Славица Јовић и Милутин Тадић „Природа и друштво за четврти разред“, БИГЗ, Београд, 2016.
2. Бранка Матијевић и Љиљана Вдовић „Приручник за учитеље Природа и друштво за четврти разред основне школе“, Едука, Београд, 2016,
<https://www.eduka.rs/upload/document/planovi%20i%20prirucnici/4%20razred/priroda%20i%20drustvo/Vdovic/Prirucnik.pdf>.

Ток наставе

I Уводни део часа (5 минута)

Наставник пита да неко од ученика подсети другове на активности са претходних часова у вези са тематском наставом *Обновљиви извори енергије*. Ученици кажу да су на часу природе и друштва учили о обновљивим изворима енергије. На часовима српског језика су осмислили радњу драмског текста *Алиса у земљи сунца, воде и ветра* и написали већи део (почетне сцене, стихове које говоре становници земље обновљивих извора и Алиса на такмичењу у стиховању и завршну сцену). На часовима ликовне културе су направили пано и ликове за луткарско позориште.

Наставник најављује циљ часа – завршетак драмског текста и извођење представе. Пита да ли су сви поставили лутке на штапове и ученици кажу да јесу. Наставник пита два ученика задужена за избор музике, да ли су пронашли композиције којима ће започети и завршити се представа и они кажу да јесу.

II Главни део часа (35 минута)

1. Ученици разговарају са наставником и библиотекарком о садржају драмског текста који треба да напишу. То је дијалог између Алисе и становника земље сунца, воде и ветра кроз који ђаци треба да покажу шта су научили о обновљивим изворима енергије.

2. Практичан рад - Ученици су подељени у шест група. Наставник даје инструкције да ђаци одреде ко ће у групи записивати и ко ће извештавати након израде задатка. Ученици добијају штампани текст комада израђеног на претходним часовима. Он садржи сцене у учионици и кад Алиса заспи и стигне у необичну земљу, сцену са такмичења и последњу сцену када се Алиса пробуди. Наставник задаје задатке:

- Групе Сунце1, Ветар1 и Вода1: Напишите две или три реченице о сунцу, ветру и води као обновљивим изворима у првом лицу. Сунце треба и да опише Алиси каква је земља у којој се нашао. Смесите и питања које би ови ликови поставили Алиси, а у вези са начином њиховог коришћења за добијање електричне енергије.

- Групе Сунце2, Ветар2 и Вода2: Напишите две или три реченице о манама сунца, ветра и воде као обновљивих извора у првом лицу. У форми питања и одговора напишите зашто је пожељна употреба обновљивих извора и зашто је потребно смањити коришћење необновљивих.

3. Ученици раде задатке 5-7 минута, користећи упутство за израду драмског текста. Затим читају реченице које су написали.

Група Сунце1: Ја сам Сунце, а ово је земља у којој сви живе у слози и хармонији. Људи користе моју снагу да добију енергију. Биљке користе моју топлоту и стварају храну коју користе животиње и људи. Много дана обасјавам овај свет и људи на крововима кућа постављају соларне плоче. Питање за Алису: Знаш ли чему служе соларне плоче?

Група Ветар1: Моја је снага у кретању ваздуха. Ту снагу користе људи да направе електричну енергију. Питање за Алису: Да ли знаш шта је ветро парк?

Група Вода1: Ја сам вода, могу бити и река и океан и језеро и бара. Људи користе моју снагу тако што граде воденице и у њима мељу жито. На неким рекама праве хидроцентралне за добијање електричне енергије. Питање за Алису: Знаш ли како се добија електрична енергија у хидроцентрали?

Група Сунце2: Ноћу нестајем и соларне плоче не могу да раде.

Питање - Алиса: Зашто је важно користити сунце, воду и ветра као изворе енергије?

Одговор - Сунце: Ми смо извори обновљиве енергије и за нас кажу и да смо чисти извори. То значи да врло мало загађујемо природу.

Група Ветар2: Ветроелектарне праве велику буку која смета биљкама и животињама.

Питање - Каква је разлика у коришћењу обновљивих и необновљивих извора?

Одговор - Мање се загађује природа кад се користе обновљиви извори, него када се сагоревају угаљ или нафта. Зато је пожељно да се користе обновљиви извори енергије уместо необновљивих, кад год је могуће.

Група Вода2: Кад се граде хидроелектране, онда се праве вештачка језера, а она могу да потопе део тла и тако униште станишта биљака и животиња. Неке рибе које се крећу реком због размножавања, то не могу више да чине због брана.

Питање - Зашто треба више користити обновљиве изворе енергије? Одговор - Зато што се тако мање загађује околина и тако људи брину о очувању природе.

Ђаци уз помоћ наставника и библиотекара формирају коначни облик драмског текста.

4. Избор музике –Ученици задужени за избор музике проналазе на интернету четири композиције које су одабрали и сви заједно слушају почетни део. Ученици бирају следеће две као песме за представу:

Ал' је леп овај свет, <https://www.youtube.com/watch?v=x02qXBoWzUM>,

Лептирићу, шаренићу, https://www.youtube.com/watch?v=7P1g2N_DOHw.

5. Извођење луткарске представе - На претходним часовима су подељене улоге. Неки ученици су показали своју креативност у изради ликовних радова, неки у састављању стихова, а они који најбоље говоре и воле да глуме, добили су улоге. Остали су публика. Ученици постављају паное, сцену за луткарску представу, на таблу. Узимају лутке и стају пред таблу. Наставник пушта музику. Изводи се представа.

III Завршни део часа (5 минута)

Наставник и библиотекар позивају ученике да изнесу утиске са овог часа и часова тематске наставе. Ученици кажу да је било занимљиво и лако састављати дијалог о обновљивим изворима енергије и припремати представу, као и то што су на овај начин утврђивали градиво из природе и друштва и повезивали га са другим предметима. Једини тежи задатак је био смишљање питања и одговора. Много им се свидело састављање стихова и припрема сценографије за представу, а највише сама представа када су и говорили стихове и остали део текста и користили лутке у свом малом позоришту. Већина сматра да су се добро слагали током рада у групи, свако се трудио да што боље уради свој део задатка и сви су једнако допринели припремама и извођењу представе. Волели би да и неку другу тему обраде на сличан начин.

Наставник и библиотекар похваљују ученике за добро урађене задатке, креативност и целокупни рад на часу.

Наставник и библиотекар су оценили активности тематске наставе веома успешним. Наставни материјал настао током припреме и реализације часова постављен је на школском сајту на страни Школска библиотека, Наставни материјал, <http://www.ossvetisavabg.edu.rs/index.php/skolska-biblioteka/nastavni-materijal>.